

เรื่องที่ 4

คุณลักษณะนักสื่อสารสุขภาพที่พึงประสงค์ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

The Desirable Characteristics of Public Health Communicator of the people,

Mueng District, Uthai Thani Province

อาจารย์สราวุฒิจบศรี สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

E-mail : sarawut_hhh@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ทศนคติ ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ใช้ค่า t-test One-way ANOVA และหาค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารจากนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีอยู่ในระดับปานกลาง โดยเปิดรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด ด้านทศนคติอยู่ในระดับมาก โดยมีทศนคติต่อนักสื่อสารสุขภาพด้านสื่อมากที่สุด สำหรับความต้องการและความคาดหวังต่อนักสื่อสารสุขภาพอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการและความคาดหวังด้านสารมากที่สุด ด้านลักษณะทางประชากรที่ต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารจากนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีแตกต่างกัน แต่มีทศนคติ ความต้องการและความคาดหวังต่อนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพจากนักสื่อสารสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับทศนคติต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

คำสำคัญ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักสื่อสารสุขภาพ จังหวัดอุทัยธานี

Abstract

The Objectives of this quantitative research were to study media exposure, attitudes, requirement and expectation of public health communicators in the area of Mueng district, Uthaitхани Province. The population of this research were 400 residents of Mueng district, Uthaitхани by using multi-stage sampling. The tool of this research was questionnaire. The statistical analysis of this research were t-test, One-way ANOVA and Pearson correlation coefficient. The results of this research were media exposure of public was at the medium level; they mostly had been informed from public health officials. The attitude was at high level; the attitude toward health communicator in the aspect of media was at the highest level. For the requirement and expectation to health communicator was at high level; the requirement and expectation toward the aspect of message was at the highest level. The different characteristics of residents had media exposure from public health communicator differently but had attitudes, requirement and expectation of public health communicator were not different. The media exposure of the knowledge of health from public health communicator correlated with attitudes towards to public health communicator, Mueng district, Uthaitхани.

Keywords : desirable characteristics, health communicators, Uthaitхани

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สุขภาพเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับประชาชนทุกคนในประเทศเป็นอย่างมาก หากประชาชนเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ จะส่งผลให้ไม่มีความรู้ และมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคต่างๆ มากมาย ปราโมทย์ ประสาทกุล และปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ กล่าวว่าคนไทยเสียชีวิต ประมาณหรือเท่ากับ 4 แสนเศษในแต่ละปี ปัจจุบันสาเหตุการตายของประชากรไทยได้เปลี่ยนไปจากเดิมมาก ในอดีตคนไทยตายมากเพราะโรคติดต่อที่แพร่ระบาดไปได้ทั้งทางน้ำ อากาศ หรือโดยพาหะนำโรคชนิดต่างๆ ปัจจุบันการตายของประชากรไทยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมการกินอยู่และการใช้ชีวิตของตนเอง สาเหตุการตายที่สำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ โรคเกี่ยวกับโรคหัวใจและหลอดเลือด มะเร็ง เอดส์ ความดันเลือด รวมทั้งอุบัติเหตุบนถนน โรคสมัยใหม่หลายอย่างสามารถป้องกันหรือหลีกเลี่ยงได้ด้วยการเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนบุคคล เช่น พฤติกรรมการกินอาหาร การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา การขับขี่ยานพาหนะ (ปราโมทย์ ประสาทกุล และปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์, 2555)

ดังนั้นในการสื่อสารสุขภาพต้องมีบุคคลที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจผ่านสื่อต่างๆ โดยเรียกบุคคลดังกล่าวว่า “นักสื่อสารสุขภาพ” ซึ่งนักสื่อสารสุขภาพจะเป็นบุคคลในการผลักดันนโยบายเกี่ยวกับสุขภาพให้เป็นจริงได้ และจะต้องทำให้เกิดการผลักดัน “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาสูงสังคม” เพื่อให้กลไกสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพประสบความสำเร็จ แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันผลักดันให้สร้างนักสื่อสารสุขภาพและระบบการสื่อสารสุขภาพเป็นรูปธรรมขึ้น (พนา ทองมีอาคม และเพ็ญพักตร์ เตียวสมบุญนรกิจ, 2552) บทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของนักสื่อสารสุขภาพนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้สุขภาพอย่างแท้จริง ตามคุณสมบัติกับคุณลักษณะ 5 ส. ของนักสื่อสารสุขภาพ (อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และคณะ, 2551) หากนักสื่อสารสุขภาพมีคุณลักษณะที่ดีจะช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี

ในการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพโดยปกติจะเป็นการทำงานโดยการดำเนินการจากพื้นที่ส่วนกลาง ขยายไปสู่ระดับภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งจังหวัดอุทัยธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการดำเนินการทางด้านสื่อสารสุขภาพ และยังมีนักสื่อสารสุขภาพในการให้ความรู้ด้านสุขภาพกับประชาชนผ่านสื่อต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งแพทย์ พยาบาล หมออนามัย นักวิชาการสาธารณสุข เกษัชกร นักประชาสัมพันธ์ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ฯลฯ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง คุณลักษณะนักสื่อสารสุขภาพที่พึงประสงค์ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้นักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี สามารถปรับเปลี่ยนลักษณะทางด้านการสื่อสาร ให้เป็นที่พึงประสงค์สำหรับประชาชนมากที่สุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
3. เพื่อศึกษาความต้องการและความคาดหวังของประชาชนเกี่ยวกับคุณลักษณะนักสื่อสารสุขภาพที่พึงประสงค์ในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
4. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ ความต้องการและความคาดหวังจากนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารจากนักสื่อสารสุขภาพกับทัศนคติของประชาชนที่มี ต่อนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

นิยามศัพท์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะที่ควรจะเป็นของนักสื่อสารสุขภาพ อันทำให้ นักสื่อสารสุขภาพโดดเด่นและแตกต่างจากบุคคลอื่นและสามารถทำการสื่อสารสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม 5 ส. ได้แก่ สื่อ สาร สาธารณะ สร้างสรรค์ และสุขภาวะ

นักสื่อสารสุขภาพ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารด้านสุขภาพให้กับประชาชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ผู้ดำเนินรายการวิทยุชุมชนของจังหวัดอุทัยธานี เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้นำชุมชน นักประชาสัมพันธ์/ผู้ประกาศ และนักสื่อสารสุขภาพอื่นๆ

การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความถี่ความบ่อยในการเปิดรับข่าวสารจากนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

ทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึกต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ในด้าน 5 ส. ได้แก่ สื่อ สาร สาธารณะ สร้างสรรค์ และสุขภาวะ โดยวัดความคิดเห็น ความรู้สึกในลักษณะเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

ความต้องการและความคาดหวัง หมายถึง ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนต่อนักสื่อสารสุขภาพที่ควรมีในด้าน 5 ส. ได้แก่ สื่อ สาร สาธารณะ สร้างสรรค์ และสุขภาวะ โดยวัดจากความต้องการและความคาดหวังในระดับมากที่สุดถึงน้อยที่สุด

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทางด้านสุขภาพและนักสื่อสารสุขภาพ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะให้เป็นที่พึงประสงค์ต่อกลุ่มประชาชนได้
2. นักสื่อสารสุขภาพได้ทราบคุณลักษณะที่ควรพัฒนา ปรับปรุง เพื่อใช้ในการสื่อสารให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนให้เข้าใจมากที่สุด

วิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี โดยมีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 51,740 คน (ที่มา : สำนักบริหารทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2553)

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาด ไม่เกิน 5% ได้จำนวน 400 คน (อรสา ปานขาว 2548: 216-217) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยเริ่มจาก ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาโดยการจับสลากจำนวน 14 ตำบล ในสัดส่วน 1:3 ได้จำนวน 5 ตำบล ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) และกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนประชากร 5 ตำบลให้ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ขั้นตอนที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental random sampling) โดยการกระจายตามลักษณะประชากร เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ เพื่อให้มาซึ่งขนาดตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเขตที่กำหนดไว้ ทั้ง 5 ตำบล

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1) ข้อมูลด้านลักษณะประชากร

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 400 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และมีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท มากที่สุด

2) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพจากนักร้องสุขภาพ

กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารจากนักร้องสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.13 โดยมีการเปิดรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.23 แต่มีการเปิดรับข่าวสารจากผู้นำชุมชนน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ย 2.91

3) ทศนคติของประชาชนที่มีต่อนักร้องสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

กลุ่มตัวอย่างมีระดับทัศนคติทั้งด้านสื่อ สาร สาธารณะ สวัสดิการ และสุขภาพอยู่ในระดับมากในทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย 3.79 โดยมีทัศนคติด้านสื่อมากที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างคิดว่านักร้องสุขภาพในพื้นที่ใช้สื่อประกอบได้น่าสนใจ อ่านง่าย มีเนื้อหาและรูปภาพเหมาะสม ตัวอักษรและรูปภาพ

น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ย 3.86 แต่มีทัศนคติด้านสารน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างคิดว่านักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่นำเสนอนี้อาจหาได้อย่างสม่ำเสมอ จับไวทันต่อสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ย 3.73

4) ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดอุทัยธานี

กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการและความคาดหวังต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดอุทัยธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการและความคาดหวังต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง ในด้านสารมากที่สุด คือ ต้องการและคาดหวังว่านักสื่อสารสุขภาพนำเสนอนี้อาจหาที่น่าสนใจ จับไว เหมาะกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสนใจใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ ทางด้านสุขภาพ มีค่าเฉลี่ย 4.10 แต่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการและความคาดหวังต่อนักสื่อสารสุขภาพในด้านสร้างสรรค์น้อยที่สุด คือ ต้องการและคาดหวังว่านักสื่อสารสุขภาพคิดค้นนวัตกรรมการสื่อสารด้านสุขภาพใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ย 3.93

5) ความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ ความต้องการและความคาดหวังจากนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมืองจังหวัดอุทัยธานี

ลักษณะประชากร ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมืองจังหวัดอุทัยธานีแตกต่างกัน สำหรับลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้แตกต่างกัน มีทัศนคติ ความต้องการและความคาดหวังต่อนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมืองจังหวัดอุทัยธานีไม่แตกต่างกัน ยกเว้นปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกันมีทัศนคตินักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีแตกต่างกัน และปัจจัยด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีความต้องการและความคาดหวังจากนักสื่อสารสุขภาพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพจากนักสื่อสารสุขภาพกับทัศนคติของประชาชนต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพจากนักสื่อสารสุขภาพมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพจากนักสื่อสารสุขภาพ

จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด เนื่องจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นบุคคลที่สามารถให้คำแนะนำความรู้ได้โดยตรง มีความน่าเชื่อถือ และมีความเชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพเป็นพิเศษ ทำให้กลุ่มตัวอย่างเลือกที่จะเปิดรับข่าวสารจากสื่อดังกล่าวมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชา อุปโยคิน และคณะ (2548) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ โดยขอคำปรึกษาเมื่อเจ็บป่วยหรือมีปัญหาด้านสุขภาพ โดยเลือกที่จะปรึกษาแพทย์ พยาบาล และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมากที่สุด เนื่องจากมีความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือ

ด้านสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารน้อยที่สุด คือ ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากบุคคลดังกล่าวรับผิดชอบงานที่หลากหลาย ซึ่งการให้ความรู้ด้านสุขภาพของผู้นำชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ความรู้ในประเด็นที่สำคัญ และเกิดเหตุการณ์ในภาวะวิกฤตถึงจะแจ้งให้ลูกบ้านทราบทันที ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารด้านสุขภาพในช่วงเกิดเหตุการณ์วิกฤตมากกว่า และต้องอาศัยการสื่อสารแบบปากต่อปาก ทำให้ในบางครั้งกลุ่มตัวอย่างอาจได้รับข่าวสารได้ไม่ทั่วถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา จันทร์สว่าง และคณะ (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสื่อสารการรณรงค์ด้านสุขภาพ พบว่า ผู้นำชุมชนจะทำหน้าที่เป็นสื่อบุคคลสื่อสารในรูปแบบการสื่อสารสองทาง และการสื่อสารปากต่อปาก (สื่อสารระหว่างบุคคล)

2) ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนรินทร์ สังข์รักษา และคณะ (2549) พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นความสำคัญต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักสื่อสารสุขภาพทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

3) ความต้องการและความคาดหวังของประชาชนต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการและความคาดหวังในด้านสารมากที่สุด โดยคาดหวังว่านักสื่อสารสุขภาพจะนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ ชับไว เหมาะกับสถานการณ์ปัจจุบัน และต้องการและความหวังให้นักสื่อสารสุขภาพสนใจใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ ทางด้านสุขภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของนรินทร์ สังข์รักษา และคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์และการรวมกลุ่มนักสื่อสารสุขภาพ

พบว่ากลุ่มตัวอย่างคิดว่าคุณลักษณะเฉพาะของนักสื่อสารสุขภาพต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านสาร ที่ต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ง่ายต่อการเข้าใจหรือนำไปปฏิบัติ ต้องมีความรู้ด้านทักษะการสื่อสาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร คำบุญวัฒน์ และคณะ (2548) ได้ศึกษาเรื่อง สถานภาพการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพของสื่อท้องถิ่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้นักสื่อสารสุขภาพนำเสนอข้อมูลให้มีความถูกต้อง เข้าใจง่าย มีความสม่ำเสมอต่อเนื่อง และจริงจัง

4) ความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรกับการเปิดรับข่าวสาร ทักษะคติ ความต้องการและความคาดหวังจากนักสื่อสารสุขภาพในอำเภอเมืองจังหวัดอุทัยธานี

ลักษณะทางประชากรต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของปรมา สตะเวทิน (2529: 107-113) กล่าวว่า บุคคลแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างนี้เกิดจากคุณสมบัติของผู้รับสาร และปัจจัยทางสังคมภายนอก และสอดคล้องกับแนวคิดของชวรัตน์ เชิดชัย (2527: 170-174) ที่ว่าผู้รับสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพในสังคมของผู้รับสาร และเหตุผลในการรับข่าวสาร ซึ่งผู้รับสารมีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อตามแบบเฉพาะของแต่ละคนแตกต่างกันไป ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของวิลเบอร์ ชรามม์ (Wilbur Schramm, 1973: 240) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการเลือกรับข่าวสารของผู้รับสารที่ทำให้เกิดความแตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านเพศ ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีการเปิดรับข่าวสาร ทักษะคติ ความต้องการและความคาดหวังจากนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของเดอ เฟลอร์ (De fleur, 1970: 145-166) ที่ได้เสนอทฤษฎีกลุ่มสังคม โดยมีแนวคิดที่ว่าประชาชนที่มีลักษณะทางสังคมคล้ายคลึงกัน จะแสดงพฤติกรรมการสื่อสารที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งเพศชายและเพศหญิงต่างก็มีการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพเหมือนกัน ทำให้มีทักษะคติ ความต้องการและความคาดหวังที่เหมือนกัน

5) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพจากนักสื่อสารสุขภาพกับทัศนคติของประชาชนต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี

ผลการทดสอบพบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพจากนักสื่อสารสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของประชาชนต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ ปรีดิยาทร (2543) พบว่าการเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อ

ข้อมูลข่าวสาร นั่นคือสิ่งที่ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารจากนักสื่อสารสุขภาพมากจะทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อนักสื่อสารสุขภาพมากขึ้นตามไปด้วย

บทสรุป

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารทัศนคติ ความต้องการและความคาดหวังจากนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่าประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง มีทัศนคติ ความต้องการและความคาดหวังต่อนักสื่อสารสุขภาพในระดับมาก โดยลักษณะทางประชากรมีความแตกต่างจากการเปิดรับข่าวสาร แต่ไม่มีความแตกต่างจากทัศนคติ ความต้องการและความคาดหวัง ยกเว้นปัจจัยด้านอายุที่แตกต่างกันมีทัศนคติแตกต่างกัน และปัจจัยด้านรายได้ที่แตกต่างกันมีความต้องการและความคาดหวังแตกต่างกัน สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ การสื่อสารของนักสื่อสารสุขภาพยังอยู่ในระดับปานกลาง และสิ่งที่ประชาชนต้องการและคาดหวังจากนักสื่อสารในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานีมากที่สุด คือ การที่นักสื่อสารสุขภาพนำเสนอเนื้อหาสาระน่าสนใจเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสนใจใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ ด้านสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารจากนักสื่อสารสุขภาพในระดับปานกลาง ดังนั้นนักสื่อสารสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ควรมีการเผยแพร่ข่าวสารด้านสุขภาพให้มีความต่อเนื่อง และเข้าถึงประชาชนมากขึ้น เนื่องจากข่าวสารด้านสุขภาพเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความรู้ มีความตระหนัก และพฤติกรรมที่ดีในการดูแลสุขภาพของตนเอง อันเป็นการช่วยลดอัตราการเจ็บป่วยได้เป็นอย่างดี

2) จากผลการวิจัยครั้งนี้ประชาชนมีการเปิดรับข่าวสารจากผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชนน้อยที่สุด ดังนั้นผู้นำชุมชนควรมีการเพิ่มเนื้อหาในความรู้ด้านสุขภาพกับประชาชนให้มากขึ้น โดยสามารถให้ความรู้ในระหว่างที่มีการประชุมกับคณะทำงาน เพื่อให้บอกต่อกับ

ครอบครัวและชุมชนใกล้เคียง รวมทั้งสามารถสอดแทรกความรู้ในการจัดงานสำคัญ ทั้งนี้เป็นการช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผู้นำชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

3) ทางด้านทัศนคติของประชาชนที่มีต่อนักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี พบว่าประชาชนมีทัศนคติในด้านสวรษน้อยที่สุด ดังนั้น นักสื่อสารสุขภาพควรมีการปรับเนื้อหาทางด้านสวรษที่น่าสนใจ มีความเข้าใจง่าย สามารถสื่อสารผ่านการใช้ภาพประกอบ มีเนื้อหาในการให้ความรู้ที่สั้นกระชับ ได้ใจความ ไม่ใช้สวรษที่เป็นวิชาการมากนัก เพราะจะทำให้ประชาชนไม่เข้าใจและเบื่อหน่ายได้

4) ด้านความต้องการและความคาดหวัง ประชาชนมีความต้องการและความคาดหวังทางด้านสวรษมากที่สุด คือ ต้องการให้นักสื่อสารสุขภาพนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ ทันต่อสถานการณ์ และเฝหหาความรู้ใหม่ๆ ดังนั้น นักสื่อสารสุขภาพควรมีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ และเป็นข้อมูลทีประชาชนกำลังสนใจ อีกทั้งนักสื่อสารสุขภาพสามารถหาความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์โดยการติดตามข่าวสวรษจากข้อมูลจากสื่อหลายๆ ช่องทางให้มากขึ้น และสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยทางด้านสุขภาพที่เป็นประโยชน์มานำเสนอให้ประชาชนได้รับทราบอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์นักสื่อสารสุขภาพในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี ว่ามีกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนอย่างไร เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเกี่ยวกับประเด็นของนักสื่อสารสุขภาพในส่วนภูมิภาค โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กับนักสื่อสารสุขภาพทั่วประเทศ ว่ามีรูปแบบในการสื่อสารกับประชาชนในพื้นที่อย่างไร และนำข้อมูลของแต่ละภูมิภาคมาทำการเปรียบเทียบ และเลือกรูปแบบการสื่อสารที่ดีมาเป็นต้นแบบในการสื่อสารสุขภาพต่อไป อีกทั้งมีการสอบถามประชาชนในพื้นที่ว่ามีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่ดีด้านสุขภาพเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ เพื่อให้ทราบผลตอบรับจากการดำเนินงานของนักสื่อสารสุขภาพ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีที่ให้โอกาสในการทำรายงานวิจัย จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี และประชาชนอำเภอเมือง จังหวัด

อุทัยธานีที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และตอบแบบสอบถามในการทำรายงานวิจัย สิ่งที่สำคัญที่สุดขอขอบคุณ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน และครอบครัววงศ์ที่ได้ให้กำลังใจเสมอมา ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความวิจัย นี้จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

บรรณานุกรม

- ชวรัตน์ เชิดชัย (2527) *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน* กรุงเทพมหานคร
บริษัท บพิศการพิมพ์ จำกัด
- ดวงพร คำณูวัฒน์ และคณะ (2548) *สถานภาพการดำเนินงานสื่อสารสุขภาพของสื่อท้องถิ่น*
นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- นรินทร์ สังข์รักษา และคณะ (2549) *คุณลักษณะที่พึงประสงค์และการรวมกลุ่มนักสื่อสารสุขภาพ*
นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- ปรมะ สตะเวทิน (2529) *หลักนิเทศศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 3* กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์
- ปราโมทย์ ประสาทกุล และปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ (2555) *โครงสร้างประชากรและการเปลี่ยนแปลง*
ใน *รายงานคนไทยปี 2555* สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
- ปรีชา อุปโยคิน และคณะ (2548) *การรับรู้และการเข้าถึงสื่อสาธารณสุขในจังหวัดเชียงใหม่*
นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- พนา ทองมีอาคม และเพ็ญพักตร์ เตียวสมบุญมิจ (2552) *การสื่อสารสุขภาพ: ประโยชน์และความ*
จำเป็นของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์และการบริการด้านสุขภาพ: นิเทศศาสตร์ปริทัศน์
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิตปีที่ 12 ฉบับที่ 2 มกราคม-มิถุนายน 2552
- วันเพ็ญ ปรีดียาธร (2543) *การเปิดรับ ทักษะคิด และความต้องการข้อมูลข่าวสารของผู้ใช้บริการแผนก*
ผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญา
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อรสา ปานขาว (2548) *การวิจัยเชิงสำรวจ ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติประยุกต์ทาง*
นิเทศศาสตร์ หน่วยที่ 5 หน้า 216-217 นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชานิเทศศาสตร์

อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และคณะ (2551) ปฐมบทของการสื่อสารสุขภาพเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ
สุขภาพะท้องถิ่นปัตตานี. แผนงานวิจัยและพัฒนาาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน สถาบันวิจัย
ระบบสาธารณสุข และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

De Fleur, Melvin L. (1970) *Theory of Mass Communication*. New York:

David Mckay Company

Wilbur, Schramm. (1973) *Channels and Audience: Handbook of Communication*.

Chicago: Ran McNally College Publishing Company